

Danmarks Smørekспорт 1905—1906.

Af Professor *B. Boggild.*

Efter Redaktionens Ønske skal der i Aar ligesom i de nærmest foregaaende Aar her i Tidsskriftet gives en kort Oversigt over Indførselen og Udførselen af Smør her i Landet i det nu afsluttede Landbrugsaar. — Det i saa Henseende nødvendige Materiale er ved velvillig Imødekommenhed fra Statistisk Bureau's Side tilvebragt i en noget fyldigere Skikkelse end den, hvori det sædvanlig offentliggøres af Bureauet selv, og i Aar har det tilmed været muligt for første Gang at fremskaffe nøjagtige Oplysninger om Mængden af eksporteret Mælk og Fløde.

Tallene gælde Tidsrummet fra Begyndelsen af Oktober til Slutningen af September, idet Materialet foreligger kvartalsvis. For at lette Sammenligningen og give et Overblik over Udviklingen ere i de efterfølgende Tabeller de nyeste Tal sammenstillede med de tilsvarende Tal fra de nærmest foregaaende Aar.

Smørindførselen er belyst ved Tabel I. — Bemærkes maa det straks, at Indførselen atter i Aar har været aftagende, og erindres det, at den 1901—02 var næsten 50 Mill. Pd., ses den nu at være ca. 25 pCt. mindre end for 4 Aar siden. — I Aar er det Indførselen fra Sverige, der har været stærk aftagende, efter Forlydende særlig fordi en stor Del skaanske Mælkerier

have sluttet sig sammen i en Salgsforening med den Opgave at eksportere Smørret direkte til England. — Af det svenske Smør, der har været tilført Kjøbenhavn, er $2\frac{3}{4}$ Mill. Pd. kommen ind i Vognladninger over Helsingborg—Helsingør, og denne Mængde er noget større, end hvad der de foregaaende Aar er kommen den Vej. — I Frederikshavn har der været omladet ca. 350,000 Pd., medens næsten hele den øvrige Tilførsel af svensk Smør er sket til Kjøbenhavn.

Tabel I.

Smørindførselen til Danmark i Pund.

Fra	$\frac{1}{10}$ 1902— $\frac{30}{9}$ 1903	$\frac{1}{10}$ 1903— $\frac{30}{9}$ 1904	$\frac{1}{10}$ 1904— $\frac{30}{9}$ 1905	$\frac{1}{10}$ 1905— $\frac{30}{9}$ 1906
	Sverige	16,252,113	16,910,322	16,712,305
Rusland (Finland) . . .	25,206,975	25,280,301	22,024,063	23,174,227
Tyskland	827,044	235,627	277,596	191,112
Amerika	155,959	372,650	49,386	152,000
England	237,936	688,287	111,691	135,243
Andre Lande	86,136	36,784	18,369	205,064
Ialt	42,766,163	43,523,971	39,193,410	37,061,229

Fra Rusland og Finland ses i Tab. II Indførselen i Aar at have været noget større end i 1904—05, men dog mindre end de foregaaende Aar. — For saa vidt det kan oplyses, er der fra Finland kun bleven indført $3\frac{2}{3}$ Mill. Pd., medens der de nærmest foregaaende Aar har været tilført mindst 5 Mill. Pd. finsk Smør, og ogsaa her skyldes Nedgangen formentlig ligesom i Sverige i væsentlig Grad Sammenslutning af Producenter med den Opgave at eksportere Smørret direkte til England.

Da Tilførselen fra Finland er gaaet ned, og Tilførselen fra det egentlige Rusland næppe kan antages at

have været tiltagende, maa det være det sibiriske Smør, der har givet Tilvæksten, og i Tabel II ses, at denne har fundet Sted udelukkende i Januar og April Kvartaler. — Hvad Grunden kan være hertil, er det vanskeligt at faa opklaret; thi Meddelelserne fra det udstrakte Rige have i Aar paa Grund af de politiske Uroligheder været mere modsigende end nogensinde tidligere. — Utvivlsomt gøres der fra Regeringens og Smørhandlernes Side store Anstrengelser for at Produktionen og Eksporten skulle kunne gaa regelmæssig, men snart hedder det sig, at der er Misvækst og Hungersnød her eller der, snart at alt er i særdeles tilfredsstillende Tilstand og god Udvikling, og snart siges Smørtogene at være blevne forsinkede af mange forskellige Grunde.

Tabel II.

Indførselen af Smør fra Rusland til Danmark

i Millioner Pund.

	Oktober Kvartal	Januar Kvartal	April Kvartal	Juli Kvartal	Hele Aaret
1900—1901	5.0	4.1	8.2	12.3	29.6
1901—1902	5.7	3.2	10.3	9.4	28.6
1902—1903	5.3	3.4	5.6	10.9	25.2
1903—1904	4.3	4.3	6.8	9.9	25.3
1904—1905	5.2	2.9	5.7	8.2	22.0
1905—1906	4.3	3.7	7.0	8.2	23.2

Indførselen fra de øvrige Lande er ikke af nogen synderlig Betydning og udgør, med Undtagelse af hvad der undertiden tilbagesendes fra England formedelst Uoverensstemmelse mellem Sælger og Køber, næsten alene simpelt og meget billigt Smør. — Det gode Smør fra Slesvig, der tidligere tilførtes for at videresendes til England, kommer nu slet ikke mere. Saa vel fra Tysk-

land som fra Østrig sker Indførselen for den største Parts Vedkommende til Kjøbenhavn og dernæst i talrige Postpakker til mange forskellige Toldsteder, i Nærheden af hvilke de fattige polske Arbejdere ere beskæftigede i Roemarkerne, Gartnerier og lignende Steder.

Endelig kan det nævnes, at der er indført ca. 20,000 Pd. Smør fra Island og Færøerne, medens iøvrigt de smaa nyoprettede islandske Andelsmælkeriers Produktion bliver solgt direkte til England og Skotland.

Smørudførselen belyses først ved Tab. III. Her ses, at det som sædvanlig er særlig England og dernæst Tyskland, hvortil Smørret eksporteres, men dernæst er det straks iøjnefaldende, at den samlede Udførsel har været over 8 Mill. Pd. mindre i 1905—06 end i 1904—05. For Vurdering af denne Nedgang maa det imidlertid erindres, at Smørindførselen, som Tabel I viser, er gaaet ned med over 2 Mill. Pd., og dernæst kan det bemærkes, at Eksporten af Mælk og Fløde er tiltaget, saaledes at der derved repræsenteres ca. $4\frac{1}{2}$ Mill. Pd. Smør mod 1.6 Mill. Pd. i 1904—05; altsaa næsten 3 Mill. Pd. Smør mere er eksporteret som Fløde og Mælk i sidste Landbrugsaar end i det foregaaende.

Oversigt over Overskudsudførselen af Smør faas bedst i Tab. IV. Her ses at have været Nedgang i Overskudsudførselen i de tre første Kvartaler, men Opgang i Juli Kvartal. — Alene i 1903, der var et usædvanlig godt Græsaar, har Juli Kvartal givet en større Overskudsudførsel, end vi have haft nu i Sommer, og deraf kan sluttet, at Sommeren 1906 har været god for Smørproduktionen. — Aarsresultatet ses imidlertid i sidste Kolonne at have været det, at Overskudsudførselen har været ca. 6 Mill. Pd. mindre i 1905—06 end gennemsnitlig i de tre foregaaende Aar, men her maa det jo saa, ligesom ovenfor, bemærkes, at Eksporten af Mælk og Fløde er tiltaget saaledes, at den nu repræsenterer $4\frac{1}{2}$ Mill. Pd., og Overskudsudførselen maa derfor rettest siges at have

Tabel III.
Smørudførselen fra Danmark i Pund.

Til	$\frac{1}{10}$ 1902— $\frac{30}{9}$ 1903	$\frac{1}{10}$ 1903— $\frac{30}{9}$ 1904	$\frac{1}{10}$ 1904— $\frac{30}{9}$ 1905	$\frac{1}{10}$ 1905— $\frac{30}{9}$ 1906
England	183,613,135	180,260,353	169,148,547	168,146,090
Tyskland	7,604,871	14,180,656	19,967,934	12,411,165
Sverige	354,882	307,946	277,399	351,594
Norge	152,004	324,886	45,645	338,667
Holland	6,160	17,880	21,689	17,900
Belgien	62,277	72,324	57,645	76,511
Frankrig	1,116	—	293	180
Amerika	2,271	6,544	7,900	6,300
Østasien	84,500	80,572	56,500	161,200
Vestindien	—	131,000	445,000	220,500
Andre Lande	61,760	46,975	27,802	110,256
Ialt	191,942,979	195,429,136	190,056,354	181,840,363

Tabel IV.
Danmarks Overskuds-Udførsel af Smør
i Millioner Pund.

	Oktober Kvartal	Januar Kvartal	April Kvartal	Juli Kvartal	Hele Aaret
1896—1897	19.3	23.8	29.0	20.3	92.4
1897—1898	23.2	25.8	30.0	30.0	109.0
1898—1899	25.8	27.7	31.5	25.1	110.1
1899—1900	25.3	30.8	30.8	22.1	109.0
1900—1901	27.0	29.2	34.0	28.7	118.9
1901—1902	30.1	35.2	32.7	28.3	126.3
1902—1903	28.7	40.8	43.0	36.7	149.2
1903—1904	35.2	40.0	43.9	32.8	151.9
1904—1905	35.1	41.7	42.9	31.2	150.9
1905—1906	32.6	39.1	40.0	33.1	144.8

været 149.3 Mill. Pd. i 1905—06 imod $150.9 + 1.6 = 152.5$ Mill. Pd. i 1904—05, men disse Tal vise jo dog en Nedgang af 3.2 Mill. Pd.

Medens Overskudsudførselen af Smør saaledes ses at have været noget mindre end i de nærmest foregaaende Aar, er Margarineforbruget fremdeles tiltagende, hvorom hosstaaende Tabel V giver et umiskendeligt Vidnesbyrd. — Forbruget af Margarine er nu over 53 Mill. Pd. om Aaret. — Bemærkes maa det vel, at Oplysningerne om Produktionen og Indførselen af Margarine omfatter Finansaaret og ikke Landbrugsaaet, men Stigningen i Forbruget fra Aar til Aar belyses derfor ikke mindre tydelig ved Tabellens Tal. At disse, hvad Indførselen angaar, ikke stemme nøjagtig med de i tidligere Aarsberetninger meddelte Tal, skyldes, at disse af statistisk Bureau nu ved velvillig Assistance af Margarineinspektørerne beregnes paa en noget anden Maade end tidligere.

Tabel V.

Danmarks Forbrug af Margarine
i Millioner Pund.

	$\frac{18^{93}/_{94}}{18^{97}/_{98}}$ gsntl.	$\frac{18^{98}/_{99}}{19^{02}/_{03}}$ gsntl.	1903—04	1904—05	1905—06
Produktion af Margarine	18.26	35.09	41.76	43.67	47.93
Overskudsindførsel	3.10	5.35	3.85	3.79	5.37
Forbrug	21.36	40.44	45.61	47.46	53.30

Hvad dernæst Udførselen af Smør til England angaar, som i sidste Aar har udgjort ca. 92 pCt. af Danmarks Smørudførsel, saa belyses den en Del ved Tallene i Tabel VI. Her ses, at der fra Kjøbenhavn er eksporteret til England ialt $71\frac{1}{2}$ Mill. Pd.; men heraf var $16\frac{1}{4}$ Mill. Pd. udenlandsk og altsaa kun $55\frac{1}{4}$ Mill. Pd. dansk

Smør. Fra Esbjerg eksporteredes næsten 57 Mill. Pd., hvoraf kun 59,000 Pd. var udenlandsk Smør, og fra de øvrige Provinshavne tilsammen er der eksporteret næsten 40 Mill. Pd., hvoraf kun ca. 350,000 Pd. fremmed Smør over Frederikshavn. — I alt er der til England eksporteret 168.1 Mill. Pd., hvoraf 16.8 Mill. Pd. var fremmed Smør, hvilket er godt $3\frac{1}{2}$ Mill. Pd. mere, end hvad der indførtes fra Sverige, og som formodentlig næsten alt sammen er bleven sendt videre til England.

Tabel VI.

Danmarks Udførsel af Smør til England

i Millioner Pund.

Fra	1901-1902	1902-1903	1903-1904	1904-1905	1905-1906
Kjøbenhavn..	79.957	82.796	79.617	72.740	71.501
Esbjerg.....	51.188	58.375	56.186	54.554	56.954
Odense.....	12.206	13.151	13.312	14.554	14.894
Aarhus.....	9.936	14.083	18.138	14.912	11.984
Randers.....	3.384	3.041	1.399	0.506	0.383
Aalborg.....	2.799	2.790	2.523	4.238	6.262
Frederikshavn	2.955	3.582	3.290	2.451	2.125
Svendborg...	2.391	2.073	1.670	1.597	1.632
Nakskov.....	2.487	3.416	3.884	3.516	2.317
Nykjøbing F..	0.972	0.306	0.241	0.081	0.094
Ialt...	168.275	183.613	180.260	169.149	168.146

Til Tyskland ses i Tabel III at være udført i 1905 —06 ialt 12.4 Mill. Pd., medens der Aaret før udførtes næsten 20 Mill. Pd., og af disse 12.4 Mill. Pd. var 7.8 Mill. Pd. fremmed Smør og dernæst 2.9 Mill. Pd. Smør i hermetisk Pakning, saaledes at der af det til Tyskland eksporterede Smør ikke kan have været mere end $12.4 \div 7.8 \div 2.9 = 1.7$ Mill. Pd. dansk Smør i Dritler. —

Eksporten af Smør til Tyskland er foregaaet fra Kjøbenhavn med Undtagelse af ca. $\frac{3}{4}$ Mill. Pd. over Gjedser og ca. $\frac{1}{4}$ Mill. Pd. over Vamdrup samt mindre Mængder over Svendborg, Korsør og Aalborg. — Men dernæst er der ogsaa til Tyskland eksporteret en Del Fløde og Mælk.

Tabel VII.
Danmarks Udførsel af Fløde til Tyskland
i danske Pund.

Kvartal	Over Gjedser	Over Korsør	Over Ribe (Vedsted)	Over Kolding (Taps)	Over Faaborg	Over Vamdrup
Oktober 1905	2,932,680	»	52,925	»	»	522,500
Januar 1906	2,410,850	57,635	47,075	30,146	400	480,300
April —	3,427,360	209,008	61,540	272,789	42	549,000
Juli —	2,524,210	63,912	24,890	117,030	»	353,100
Ialt...	11,295,100	330,555	186,430	419,965	442	1,904,900

Tabel VIII.
Danmarks Udførsel af Mælk til Tyskland
i danske Pund.

Kvartal	Over Gjedser	Over Ribe (Vedsted)	Over Vamdrup
Oktober 1905	1,359,637	252,538	3,095,600
Januar 1906	1,425,149	253,350	280,200
April —	1,444,970	277,127	414,000
Juli —	1,169,682	294,791	739,900
Ialt...	5,399,438	1,077,806	4,529,700

Af Tabel VII og VIII ses, at der til Tyskland er eksporteret ialt 14,137,392 Pd. Fløde og 11,006,944 Pd.

Mælk, samt over hvilke Toldsteder denne Udførsel har fundet Sted. — Regnes der at medgaa henholdsvis $3\frac{1}{2}$ Pd. Fløde og 26 Pd. Mælk til 1 Pd. Smør, svarer den eksporterede Flødemængde til 4,039,255 Pd. Smør og Mælken til 423,344 Pd. Smør, altsaa tilsammen 4,462,599 Pd. — Endvidere skal her endnu kun bringes i Erindring, at Mælk og Fløde indføres toldfrit i Tyskland, medens der for Smør betaales en Told, som 1. Marts 1906 forhøjedes fra 16 til 20 Pfennig pr. Kilogram. — Det er de tyske Importørers Bestræbelser for at undgaa denne Told, som betinger Flødeimporten, medens Mælkeimporten alene skyldes de tyske Mælkehandlers Uvilje mod at give de tyske Mælkeproducenter den Pris, som de forlange. Mælkehandlerne benytte den danske Mælk som Kampmiddel mod de tyske Landmænd, og de danske Landmænd opnaa næppe nogen væsentlig Fortjeneste ved at sælge Mælk til Tyskland.

Tabel IX.
Udførselen af Smør i Daaser .
 i Millioner Pund.

Til	1901-1902	1902-1903	1903-1904	1904-1905	1905-1906
England	1.365	1.373	1.082	1.128	1.053
Tyskland	2.845	2.340	2.347	2.594	2.903
Andre Lande ..	0.215	0.146	0.292	0.593	0.485
Ialt...	4.425	3.859	3.721	4.315	4.441

Udførselen af Smør i Daaser, der nu alene finder Sted fra Kjøbenhavn, ses i Tab. IX, ligesom i de foregaaende Aar, kun at beløbe sig til ca. 4 Mill. Pd. — Hvad der er sendt til England, bliver for største Delen derfra sendt videre til oversøiske Pladser, og det samme gælder ogsaa, hvad der er sendt til Tyskland, idet det næsten altsammen er eksporteret fra Kjøbenhavn til Ham-

borg. — Hvad der er sendt til andre Lande, ere de samme Mængder, som i Tabel III ses at være eksporteret til Holland, Belgien, Frankrig, Amerika, Østasien og Vestindien; kun nogle faa Hundrede Pund ere sendte til Grønland.

Tabel X.
Udførselen af dansk og fremmed Smør
 i Millioner Pund.

	Dansk Smør	Fremmed Smør			Ialt
		Toldberigtiget	Omladet	Til-sammen	
1900—1901	128.8	28.3	8.4	36.7	165.5
1901—1902	139.5	28.9	7.1	36.0	175.5
1902—1903	155.9	32.1	3.9	36.0	191.9
1903—1904	163.0	28.9	3.6	32.5	195.5
1904—1905	161.4	25.2	3.5	28.7	190.1
1905—1906	156.6	20.5	4.7	25.2	181.8

Tabel X giver dernæst en Oversigt over, hvorledes den eksporterede Smørmængde udgøres for største Delen af dansk Smør, dernæst af en større Del toldberigtiget, det vil sige indført og senere atter udført, og endelig af en mindre Del kun omladet fremmed Smør. — Tages der Hensyn til Smørret i den eksporterede Fløde og Mælk, er der i 1904—05 eksporteret af dansk Smør $161.4 + 1.6 = 163$ Mill. Pd., men i 1905—06 kun $156.6 + 4.4 = 161$ Mill. Pd., altsaa 2 Mill. Pd. mindre. — Af fremmed Smør ses der at være udført 25.2 Mill. Pd., og da der i Følge Tabel I blev indført 37.1 Mill. Pd., kan der altsaa højst være forbrugt 11.9 Mill. Pd. fremmed Smør her i Landet, hvad der i og for sig ikke kan siges at være meget, naar der ses hen til de mange Smør-butikker alene her i Kjøbenhavn, hvis Kunder for en stor Del forlange at faa billigt Smør.

Tabel XI.

Grosserersocietetets Topnotering.

Gennemsnitspris i Øre pr. Pd.

	1900-01	1901-02	1902-03	1903-04	1904-05	1905-06
November ..	104.6	103.0	100.0	98.3	93.0	101.0
December...	106.8	100.0	99.3	96.0	93.4	99.0
Januar	105.4	94.0	93.6	92.0	93.75	98.75
Februar	99.3	99.0	93.5	94.5	93.75	91.0
Marts	96.0	96.0	100.0	90.0	94.8	92.4
April	91.8	95.0	91.5	79.8	89.0	94.5
Maj	88.0	90.0	84.2	77.0	84.0	90.8
Juni.....	88.0	90.0	84.3	79.4	87.0	95.25
Juli.....	88.5	90.0	84.8	81.5	94.5	97.0
August	95.2	88.3	86.5	89.8	101.0	101.8
September ..	102.3	96.5	91.0	97.4	102.0	107.25
Oktober	107.2	101.0	100.8	96.5	101.5	104.75
Gennemsnit for hele Aaret	98.0	95.1	92.3	89.44	94.0	97.7

Hvad dernæst Smørprisen angaar, har den været særdeles god, og det endog igennem alle Aarets tolv Maaneder; men mere end nogensinde tidligere har der været Røre i Smørnoteringen. — Som de fleste danske Landmænd utvivlsomt erindre, var der i Begyndelsen af Januar 1905 bleven »inkluderet« den da gængse Overpris, men allerede nogle Maaneder senere fik de fleste Mælkerier atter Overpriser, og i Løbet af Efteraaret kom det saa vidt, at næsten alle danske Mælkerier fik 2—4 Øre over den af Grosserersocietetets Noteringsudvalg noterede højeste Pris. — Saaledes stod Forholdet 1. Novbr. 1905; men derefter blev det hurtigt værre og værre, og ved Slutningen af Aaret var Overprisen gennemsnitlig allerede over 5 Øre. Stillingen var da aabenbar saa uheldig, at der maatte tilstræbes en Forandring, og paa

Foranledning af Handelsstanden blev der da i Løbet af Januar og Februar afholdt forskellige Møder mellem Grossererne og Repræsentanter for Landbrugets og Mælkeribrugets Organisationer. — Resultatet af det nedsatte Udvalgs Drøftelser var en Indstilling, som Grosserersocietetets Komité godkendte og offentliggjorde under 22. Februar. Sagen ordnedes derved paa følgende Maade:

Noteringen ansættes som hidtil paa Børsen i København, men af et nyt Udvalg*), bestaaende af 4 Repræsentanter for Landbruget, 2 for Provinsmøreksporthorerne og 2 for de kjøbenhavnske Smøreksporthorer. Formanden for Grosserersocietetets Komité leder Udvalgets Forhandlinger som Formand, man deltager ikke i Afstemningen. Landbrugets og Provinskøbmændenes Organisationer vælge deres Repræsentanter, hvilke Valg meddeles Grosserersocietetets Komité, som derefter stadfæster samme. De to kjøbenhavnske Udvalgsmedlemmer vælges som hidtil af ovennævnte Komité.

Endvidere skal Forretninger i Danmark, som beskæftige sig med Eksport af dansk Smør, opfordres til hver Torsdag at tilstille Udvalget et Skøn om, hvorvidt Noteringen bør forandres og da hvor meget.

Offentliggørelsen af Prisstatistikens Gennemsnitstal bortfalder, og bliver dette Tal kun pr. Telegram meddelt Noteringsudvalgets Formand, som først giver Udvalget Meddelelse om Tallets Størrelse, naar dette er blevet enigt om Markedets Svingningstal.

Dersom Statistiktallets Brøk er 0.50 eller derover, forhøjes dette til det nærmest følgende hele Tal, hvortil saa lægges eller fratrækkes Markedets Svingningstal, og det saaledes fremkomne Tal er Noteringen. Dersom Statistiktallets Brøk er under 0.50, afgør Udvalget i hvert enkelt Tilfælde, om denne Brøk skal bortfalde eller forhøjes til det nærmest følgende hele Tal.

Offentliggørelsen af Statistikens Tabel finder Sted uden Angivelse af Drittelantallet, idet der kun angives Antallet af Mejerier i hver Prissats.

Denne ny Ordning traadte efter Bestemmelsen i Kraft den 29. Marts, og som Repræsentanter for de samvirkende danske Landboforeninger, de samvirkende danske Mejeriforeninger og Dansk Mejeristforening, hvilke tre Organisationers Formænd udgør et

*) Det daværende Udvalg bestod alene af Handelsstandens Repræsentanter, idet de to Repræsentanter, som Landbruget tidligere havde haft i Noteringsudvalget, 1. April 1904 trak sig tilbage fra deres Sæde i Udvalget.

Fællesudvalg til at lede den etablerede Samvirken angaaende Smørnoteringen, valgtes Folkethingsmand Carl Hansen, Vinde pr. Skive, med Forstander Larsen, Malling Landbrugsskole, som Suppleant, Gaardejer Hans Jensen, Vemmelev, med Proprietær Nielsen, Duemosegaard pr. Helsing, som Suppleant, Mejeribestyrer Frands Th. Paulsen, Birkely, med Mejeribestyrer Torben Jensen, Gislev, som Suppleant og Branddirektør Rasmussen, Højrupgaard pr. Kolding, med Gaardejer Hans Jørgen Poulsen, Dærup pr. Glamsbjerg, som Suppleant. — Endvidere valgtes Etatsraad J. Dons til at tiltræde Noteringsudvalget i saadanne Tilfælde, hvor saavel et Medlem som dettes Suppleant maatte være forhindrede i at give Møde ved Noteringens Ansættelse.

Det ny Noteringsudvalgs Virksomhed har vel været meget kritiseret, ikke mindst fra Handelsstandens Side; men foreløbig har det dog formaaet at holde Noteringen nogenlunde i Overensstemmelse med de virkelig betalte Priser, og ventelig vil Udvalget ogsaa i Fremtiden kunne forhindre Fremkomsten af store og almindelige Overpriser; i Slutningen af Marts var den gennemsnitlige Overpris endog naaet til en saadan Højde, at der maatte inkluderes 11 Kr., kun 15 Maaneder efter Inkluderingen den 5. Januar 1905. — Oversees maa det imidlertid ikke, at Inkluderinger af 1 Øre i Følge de ny, ovenfor givne Regler have fundet Sted 21. Juni, 9. August, 6. September, 27. September samt 11. og 25. Oktober, altsaa allerede 6 Gange og med kortere og kortere Mellemlum.

En iøjnefaldende Forskel er der i hvert Fald imellem Noteringens Rigtighed før og efter 29. Marts, hvilket tydeligst ses af sidste Kolonne i Tabel XII. — I Tabel XI ere de maanedlige Gennemsnit af Grosserersocietetets Topnotering sammenstillede med de tilsvarende Tal for de 5 foregaaende Aar, og vidste man ikke bedre Besked, maatte man jo efter disse Tal tro, at den gennemsnitlige højeste Smørpris for Aaret havde været 97.7 Øre pr. Pd., og at denne Pris var 3.7 Øre højere end Aaret før, men f. Eks. lavere end i 1900—1901.

Tabel XII.
Mejeristatistikens Smørpris.
 Øre pr. Pd.

	Maanedlig Gennemsnit 1/11 03—31/10 04	Maanedlig Gennemsnit 1/11 04—31/10 05	Maanedlig Gennemsnit 1/11 05—31/10 06	Mejeristatistik- kens Smørpris ÷ Grosserer- societytets Topnotering 1/11 05—31/10 06
November	100.76	97.08	104.58	3.58
December	98.69	97.75	103.76	4.76
Januar	94.86	93.36	104.82	6.07
Februar	97.22	93.69	98.71	7.71
Marts	92.85	94.86	100.25	7.85
April	82.59	89.07	94.56	0.06
Maj	80.04	84.38	91.06	0.26
Juni	82.81	87.84	95.65	0.40
Juli	85.04	95.85	97.35	0.35
August	93.36	102.81	102.20	0.40
September	101.09	104.16	107.62	0.37
Oktober	100.28	104.17	105.19	0.44
Gennemsnit for hele Aaret	92.59	95.45	100.40	2.70

Væsentlig rigtigere Oplysninger faas i Tabel XII. — De her opførte Priser angives ikke som Toppriser; de ere de virkelig opnaaede Gennemsnitspriser for en stor Mængde Mælkerier i alle Landets Egne, hvoraf de maanedlige Middeltal og Aarsgennemsnit ere udregnede, og desuagtet ere Tallene Maaned for Maaned højere end Tallene i Tabel XI, men saaledes, som det ses i sidste Kolonne i Tabel XII, at Forskellen i de 5 første Maaneder var stor og stærk stigende, medens den i de sidste 7 Maaneder bestandig er mindre end $\frac{1}{2}$ Øre.

I Tabel XII ses, at den virkelig opnaaede Gennemsnitspris for dansk Smør i det nu afsluttede

Landbrugsaar har været 100.40 Øre pr. Pd. Smør, medens det tilsvarende Tal for 1904—05 var 95.45, saaledes at Fremgangen i Prisen i Aar har været 4.95 Øre, altsaa næsten 5 Øre pr. Pd. Smør. I 7 af Aarets 12 Maaneder har Gennemsnitsprisen været over en Krone, og vi skulle mange Aar tilbage for at kunne paavise en saa høj Smørpris, nemlig til 1891—92, — og da var det dog ikke alle danske Landmænd, der naaede en saa god Pris. Adskillige maatte nøjes med mindre.

Vil man søge lidt nøjagtigere Oplysning om Smørprisens Svingninger i Aarets Løb, finder man, at Prisen i Begyndelsen af November var 103 Øre pr. Pd., og at den efter forskellige Svingninger i Begyndelsen af Januar endog naaede til 109¹/₂. Derefter faldt den, saa at den i Begyndelsen af Februar kun var 98, hvorefter den atter langsomt steg, indtil den i Slutningen af Marts blev 101²/₃ Øre, og saaledes stod den, da »Inkluderingen« skulde finde Sted den 29. Marts, og Markedet samtidig foranledigede en Nedgang af 4 Øre. — Nedgang fandt atter Sted 5. April, 26. April og 3. Maj, saaledes at Prisen de første Uger i Maj kun var lidt over 90 Øre, hvilket blev Aarets laveste Pris. — Allerede den 24. Maj gik Prisen op, og derefter steg den lidt efter lidt, uden en eneste Gang at gaa nedad, indtil den i sidste Uge af September naaede 109¹/₄ Øre. Denne Pris var imidlertid for høj for Markedet. Nedgang blev nødvendig baade 4. og 11. Oktober, men Prisen holdt sig dog over 104, og den 25. Oktober kunde Noteringen atter strammes ved at inkludere en Øre.

Af foranstaaende fremgaar, at det nu afsluttede Landbrugsaar i Sammenligning med det nærmest foregaaende har haft en Nedgang af 3 Mill. Pd. i Overskudsudførselen af Smør, idet Eksporten af dansk Smør er gaaet 2 Mill. Pd. ned og Forbruget af fremmed Smør er steget 1 Mill. Pd.; men samtidig er Gennemsnitsprisen gaaet næsten 5 Øre pr. Pd. frem, hvad der paa en Eksport af ca. 161 Mill. Pd. dansk Smør udgør en Værdi af ca. 8 Mill. Kr. — Aldrig

noget Aar har Smørekporten bragt de danske Landmænd saa mange Penge som i 1905—06, nemlig over 161 Mill. Kroner, hvorhos det Smør, der er bleven forbrugt herhjemme, hele Aaret er bleven betalt med en mere end almindelig høj Pris.

— Endnu skal det bringes i Erindring som en Begivenhed af særlig Betydning for Danmarks Smørekport, at der den 30. Marts 1906 blev stadfæstet en Lov om Handel med samt Ind- og Udførsel af Landbrugsprodukter. Denne skal blive omtalt i den kommende Aarsoversigt.

Russiske Landbrugsforhold og Udsigterne for vor Udførsel til Rusland.

Foredrag i Det kgl. danske Landhusholdningsselskab
den 14. Februar 1906 af Justitsraad *L. Friis*.

(Sluttet fra S. 576.)

Ville vi herefter se lidt direkte paa Landbrugsforholdene, saa faar man ved at færdes paa Landet i Rusland hurtigt Indtryk af, at der maa være Jord nok, idet store Strækninger, som tilsyneladende uden stor Vanskelighed og Bekostning kunde omdannes til Agerland, ligge til Dels ubenyttede hen, og jeg tænker her nærmest paa de umaadelige Strækninger af daarlig Skov, Moradser og saakaldte Græsgange, der alene for Østersøprovinsernes Vedkommende indtage ca. 40 pCt. af hele Landomraadet, og i flere andre Egne er Forholdet vist noget lignende.

I de sidste 10 à 15 Aar er en Del af Moradserne, hvor det har kunnet lade sig gøre, blevne afvandede og omdannede til frugtbare Enge, men naar de saa ere anlagte, klage flere af Kulturingeniørerne over, at de faa Lov til at passe sig selv, og at de nødvendige Vedligeholdelsesarbejder forsømmes.

Skovene, der i den nordligere Del af Landet hovedsagelig bestaa af Gran og Fyr med Birk, El og Elm, ligge mange Steder uden Kultur, alt vokser op imellem hinanden som et Vildnis, og ofte betegnes Skovene da ogsaa som Urskove. Naar der skal skaffes en Indtægt af Skoven, sker det ikke som hos os ved passende Udhugning, men man sælger for den Sum, man er bleven enig om, til Tømmer- eller Brændehandlere de Træer paa et vist

Areal, der i en nærmere bestemt Højde fra Roden have en bestemt Diameter. Saa hugger Køberen væk, idet han kun søger at slippe saa nemt fra Skovningen som muligt, uden at tage mindste Hensyn til den Træbestand, der skal blive tilbage, og ofte ser et saadant Stykke Skov, efter at Hugning har fundet Sted, ud som om det var ganske ødelagt med sine knækkede og bøjede unge Træer; men mærkelig hurtigt begynder alt atter at vokse frem med en ofte vidunderlig Frødhed. Nede i Woroneschegnen findes prægtige Egeskove.

Græsgangene ere større eller mindre Strækninger, der ere bevoksede med en spredt Træ- eller Buskvegetation, og som give nogen Græsning og Høslet. Mange af disse Arealer gør Indtryk af med stor Lethed at kunne omdannes til Agerland. Den eneste Fordel ved Græsgangene synes at være, at de, foruden at give mere eller mindre god Græsning, bidrage til at forøge Gaardens Gødningsproduktion gennem det Hø, der avles paa dem, og som gennem Fodringen kommer Agerjorden tilgode.

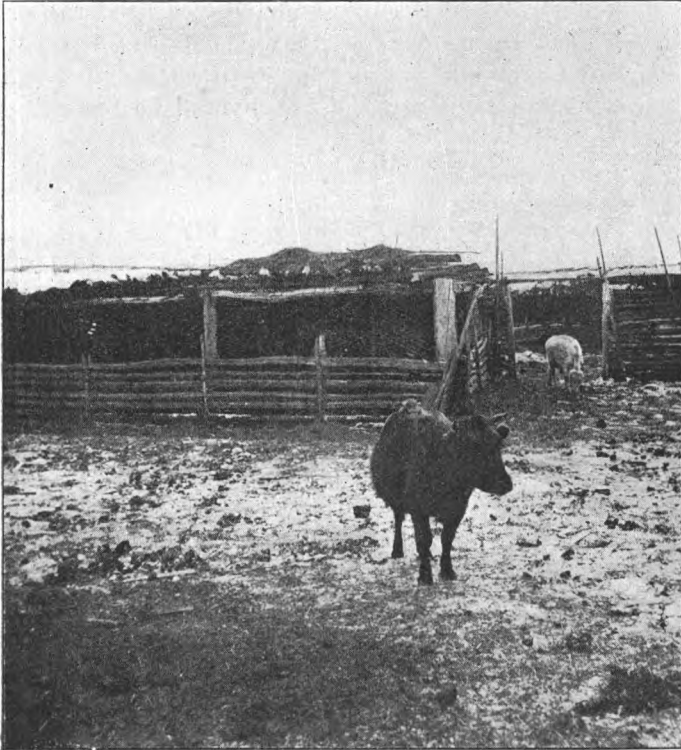
Dersom der ikke var rigelig Jord, vilde man vel ogsaa i Egne, hvor Forholdene tillade det, indføre et mere intensivt Driftssystem og ikke lade Jorden ligge og hvile i nogle Aar, efter at man har taget en Række Kornafgrøder af den.

Af de store Godser er som Regel kun en mindre Del under Plov. Man ser saaledes Godser med 20—30—40000 Tdr. Ld. og mere, hvor der findes 3, 4 à 5 Avls-gaarde, hver paa nogle Hundrede Tdr. Ld., medens Resten, som nævnt, er Skov, Græsgange, Søer, Moser og Bondebyer, af hvilke der svares Afgift til Godsejeren.

Et saadant Gods har ofte mere Lighed med en lille By end med en Landejendom; det ligger nemlig hyppig saa langt fjernet fra Byer, at man maa have alt ved Haanden for at kunne hjælpe sig selv. Her findes foruden Godsejerens Bolig, Boliger for Forvalter, Mejerist, Fodermester, der som Regel ere gifte og maa føre egen Husholdning. Desuden er der Boliger for Arbejderne, gifte og ugifte, Stalde, Lader, Brænderi, Bageri, ofte

Bryggeri, forskellige Værksteder, Mølle, Badstue o. a. m. De gifte Arbejdere have foruden Bolig og lidt Pengeløn: Mælk, Fødekorn samt en Kartoffel- og en Hørager.

Kostaldene ere ofte mørke og slet ventilerede Gødningstalde; men der findes ogsaa mere moderne ind-

Kvægstald ved en sibirisk Bondegaard.

rettede Kostalde med Cementgulve og Krybber, i hvilke Kvæget kan vandes. Krybberne ere dog saa anbragte saa højt, at der er Plads til at lade Gødningen blive liggende en 5 à 6 Uger i Stalden, dersom Vinteren skulde være for streng til, at man kan have Stalddørene aabne. I de sydligere Egne og i Vestsibirien findes ofte hos Bønderne ikke ordentlig indrettede Stalde, men kun halv-

aabne Skure, hvori Dyrene kunne finde lidt Læ. Hestestaldene ere forholdsvis bedre indrettede med Baase og i Reglen Bræddegulve.

Fodringen er højst forskellig; nogle Steder gives kun Hø og Halm, andre Steder, hvor man har lært at vurdere Mælkens Værdi, tillige et Tilskud af Kraftfoder.

I den nordligere Del af Landet drives Jorderne gennemgaaende i lange Sædskeer paa indtil 14 Aar, og de karakteriseres alle ved det lange Græsleje.

Nedenstaaende anføres et Par livlandske Sædskeer:

I.	II.
Brak.	Brak.
Rug.	Rug.
Kløver og Græs.	Kløver og Græs.
do.	do.
do.	do.
Havre.	do.
Brak.	do.
Rug.	do.
Kartofler, Ærter, Vikker.	Havre.
Havre.	Havre.

Græsblandingen er endnu mange Steder som den, der for en stor Del benyttedes her i Landet for 50 à 60 Aar siden, og bestaar hovedsagelig af Rødkløver og Thimothé. I nogle Egne begyndte man dog at bruge forskellige Græs- og Kløversorter, men da man ikke selv havde tilstrækkeligt Kendskab til Blandingsforholdet, købtes hos Købmændene Græsblandinger til saa og saa stort et Areal, uden at man vidste, hvad man fik. I de senere Aar er Interessen for gode, formaalstjenlige Kløver- og Græsblandinger vakt, og mange Landboforeninger have her Æren af at have været banebrydende ved bl. a. at foranstalte Fællesindkøb af godt Frø.

Hvor Bønderne drive Jorden i Fællesskab, er Omdriften i Reglen kortere, og der dyrkes da i Reglen Rug, Havre og Kartofler, og i nogle Egne tillige Hør og Byg. I den »sorte Jord« i Central-Rusland dyrkes Hvede, Byg, Havre og Hirse, samt i det sydøstlige Rusland tillige Sukkerroer og Solsikker. Paa Steder ses ogsaa en Del Majs.

I disse Egne dyrkes Jorden hyppig i en Aarrække uden at gødes (Gødningen benyttes til Brændsel), og den ligger saa en Aarrække og hviler, inden den atter besaas.

I Vestsibirien dyrkes Jorden med:

Brak.
Sommerhvede, Rug, Byg.
Havre.
Havre.
Havre,

hvorefter den hviler 2 à 3 Aar, inden den paany besaas.

Høsten af Afgrøderne sker i mange Egne, paa Grund af den tidlig indtrædende Vinter, efter eller samtidig med Saaningen af Vintersæden, og det er ganske karakteristisk paa Steder at se grønne Vintersædsmarker ved Siden af de modne Afgrøder. Det er derfor nødvendigt at have en stor Arbejdsstyrke disponibel, og medens Mændene følge Hestene i Brakmarken, afhugge Kvinderne Kornet, i Reglen med Leer. Ogsaa Hjemkørselen af Kornet besørges hyppig af Kvinder. Det afmejede Korn bindes enten i Neg og sættes i lange eller smaa Hobe, de sidste dækkede af et Neg, eller ogsaa sættes det, særlig for Byggets Vedkommende, sammen i Stakke. I Østersøprovinserne anbringes det paa Stiger, der sættes imod hinanden og danne en Tagform, der giver Luften Adgang paa begge Sider. Paa denne Maade kan Afgrøden ofte staa til hen i Vinteren for at høstes paa Slæder. Kornet anbringes saa i store Tørreovne, og efter at være tørret rides det af med Heste. Da Straaet efter denne Proces er meget skørt, vilde det slaas fuldstændig i Stykker ved at gaa gennem en Tærskemaskine. Det tærskede Korn renses ved Hjælp af store Sold, paa hvilke det rystes i den saakaldte »Vindstue«, hvor der ved at aabne forskellige Porte frembringes Træk, hvorved Avner og ituslaede Dele af Straaet skilles fra Kornet. Men ved Siden af denne primitive Tærskemaade benyttes, hvor Forholdene egne sig derfor, ogsaa moderne Tærsk- og Rensemaskiner ved Siden af selvrensende Damptærskværker. Ligesom Tærskningen paa Steder er primitiv, saaledes foregaar

ogsaa Jordbehandlingen i mange Egne med højst primitive Redskaber. Man har en lille Plov, der nærmest har Lighed med »Hakken«, og med hvilken Jorden gennemrodes uden at vendes. Dette Redskab anbefales meget og benyttes ikke alene til Jordens Brakbehandling, men ogsaa til Dækning af Saakorn og til Optagning af Kartofler. I sydligere Egne benyttes endnu gammeldags Træhjulplove, forspændte med 3 Par Okser. I Østersøprovinserne benyttes den saakaldte »Greneharve«, der er lavet af sammenbundne korte Stykker Granstammer, paa hvilke der sidder alenlange, stive Grene, der fungere som Harvetænder; men ved Siden af ser man moderne engelske, tyske og amerikanske samt nogle danske Markredskaber og Maskiner, der hyppigst anskaffes gennem Semstwoerne eller Landstyrelserne, der bl. a. ogsaa have store Udsalg af saa godt som alt, hvad der trænges til i et Landbrug.

Semstwoerne faa Laan af Staten, som de ikke skulle tilbagebetale, men kun forrente, men de have saa bl. a. den Forpligtelse, at de skulle give Bønderne indtil 3 Aars Kredit paa de Varer, de købe. Semstwoerne købe Varerne paa almindelige Købmandsbetingelser, men skulle lade en Del af den Provision, de faa, komme Kunderne til Gode.

Som Eksempel paa hvor hurtig Afsætningen kan stige, skal anføres, at Semstwoen i Samara for en 7 à 8 Aar siden begyndte med at sælge 20 Plove i et Aar; men 5 Aar senere solgtes over 8000.

Paa mange Omraader er der tiltrods for det noget primitive Standpunkt, Landbruget indtager, dog Fremskridt at spore, men de trænge kun langsomt igennem paa Grund af Bondestandens lave Kulturtrin og Fattigdom. Som Følge heraf er Udbyttet gennemgaaende kun ringe, og hvad Bonden sælger, siges han at »sælge fra sin Mave«, eller med andre Ord, han spiser sig ikke mæt for at kunne faa noget at sælge; men skulde Landbruget i Rusland udvikle sig, hvad utvivlsomt engang vil

ske, i Form af en forøget Produktion, saa vil dette dog næppe være ensbetydende med en større Eksport, idet den stigende Velstand naturlig vil have et forøget Forbrug til Følge, ligesom et forøget Husdyrhold ogsaa vil stille sine betydelige Krav.

For os vilde det være et stort Gode, om Fremskridtene i det russiske Landbrug ikke lade vente for længe paa sig; thi gennem lange Tider vil da ikke alene en Import af Avlsdyr være absolut nødvendig, men ogsaa af Frø, Redskaber og Maskiner, af hvilke danske Mejerimaskiner have et godt Navn, o. a. m., og stillede Forholdene sig da saaledes, at vi under en eller anden Form kunde gøre os gældende, ville vi uden Tvivl kunne finde rigelig Afsætning for alt, hvad vi kunne undvære.

Angaaende Spørgsmaalet om Udsigterne for vor Fremtidseksport til Rusland, maa det være mig tilladt kort at berøre, hvad der hidtil er udrettet for Eksporten som Grundlag for Fremtiden.

Det første danske Kvæg udførtes til Østersøprovinserne, hvortil der i Aarenes Løb er eksporteret en Del, men efterhaanden som der senere er gjort Bestræbelser derfor, er der eksporteret Dyr til de fleste Egne i Rusland, hvor der overhovedet kan være Tale om Mejeridrift. Jeg har stedse opfattet Forholdet saaledes, at det maatte anses for formaalstjenligt at faa anbragt det danske Kvæg i saa forskellige Egne som muligt som et Slags Centre, hvorfra Kendskab dertil kunde spredes og Afsætningen forøges, og dette er ogsaa delvis opnaaet.

Medens det i Begyndelsen var nødvendigt at formaa interesserede Landbrugere til at lade Dyrene købe her, saa er det, særlig efter de russiske Fællesrejser hertil i 1902 og 1903, blevet mere almindeligt, at Liebhaveere selv ere komne hertil for at købe eller have ladet opkøbe ved Udsendinge eller ved Handelsmænd, med hvem de vare komne i Forbindelse; og det forekommer at være et godt Bevis paa, at det danske Kvæg trænger igennem og vinder Terræn, at der forrige Aar, hvor Forholdene i Rusland ikke opmuntrede til ekstraordinære Forbedringer,

dog er eksporteret 121 Stkr. Kvæg og 12 Svin til en Værdi af ca. 35000 Kr. Blandt andre have Mælkeleverandørerne i St. Petersborgs Omegn faaet Øje paa det danske Kvæg, og i Finland, hvor der hidtil kun har været to danske Besætninger, have forrige Aar 7 Købere faaet Køer og Kvier, og det tør vel ventes, at Eksemplet vil smitte. Det maa haabes, at de Forbindelser, vi have faaet, ogsaa i Fremtiden ville søge til os, men ny faa vi næppe i større Udstrækning uden yderligere Arbejde og personlig Paavirkning, og vi have i den Retning et Eksempel i andre Lande, der ville arbejde i Rusland. Tyskland har saaledes 2 Landbrugsagenter i Rusland, Norge 1, og fra Sverige har det været under Overvejelse at sende en for at skaffe Marked for Ayrshirekvæg. Hollænderne have et Depot i Østersøprovinserne, Belgien et for Heste i Woroneschegnen og Englænderne et for Kødqvæg i Egnen ved Rostoff-Don. Desuden give de og andre Lande som Tyskland og Østerrig-Ungarn alle Møde ved Dyrskuer for at vise, hvad de kunne præstere.

Hvorledes Forholdet i Fremtiden vil udvikle sig, er det endnu umuligt at sige, men saa meget er sikkert, at ogsaa det russiske Landbrug vil blive underkastet Reformer, der ville bringe det fremad, og mulig vil det gaa langsomt, indtil Oplysningen er trængt ind i de lavere Samfundslag og er bleven mere almindelig end nu, men maaske vil det gaa hurtigere, end det i Øjeblikket tegner, thi vil Rusland og Russerne gennemføre noget, saa have de en mærkelig Evne til at finde Veje og Midler. Der er nu ved at opstaa en ny Tid for Rusland, ny Ideer gøre sig gældende, og ny Mænd faa Sæde i Styrelsen, og de bør søges interesserede i Danmarks Tilværelse paa Grundlag af det, der hidtil er udført herfra, thi vi ville forsvinde i Konkurrencen, dersom vi ikke selv søge at gøre os gældende, og det skal selvfølgelig være mig en Ære, om det Arbejde, jeg i en Aarrække har udført for denne Sag, ikke har været forgæves, men at det under en eller anden Form, om end ikke i saa stor Udstrækning som hidtil, kan fortsættes, thi efter at det gjorde

Pionérarbejde har lært, i hvilke Egne der i større Udstrækning er Betingelser til Stede for og Udsigt til, at der vil blive lågt Vægt paa Avl af Malkekvæg, vilde det maaske være heldigt at koncentrere Arbejdet til dem, og der søge at faa fast Fod.

Idet jeg slutter, maa det være mig tilladt at bringe det høje Præsidium og Selskabet min bedste Tak for den Hjælp og Støtte, jeg gennem Aarene stedse har fundet under Udøvelsen af min Virksomhed.

Foredraget var ledsaget af følgende Diskussion:

Forpagter Abel: Jeg vil gerne støtte Justitsraadens sidste Udtalelse i Retning af, at vi maa faa begyndt en Forbindelse igen med Rusland, som Tilfældet hidtil har været, saa vi fremdeles kunne holdes à jour med Sagen, saaledes som vi ere blevne i Aften. Jeg er meget glad ved at have set det Billede, Justitsraaden har rullet op for os m. H. t. russiske Forhold; det synes jo, at man har alle mulige Betingelser for at kunne bringe Velstand ud af Landet, men at man kun mangler Forstaaelse af at faa Nytte ud af Jorden og at omsætte Produkterne i saa fordelagtig Skikkelse, at de kunne føres ud af Landet og skaffe store Penge. Jeg deler imidlertid ikke Justitsraadens Haab, kan jeg maaske sige, om at Rusland ikke saa snart vil blive en slem Konkurrent for Danmark. Et gammelt Ord siger, at Nød lærer nøgen Kone at spinde; og jeg er overbevist om, at naar Rusland først kommer ind under ordnede Forhold, ville dets økonomiske Kaar formodentlig være saa usle, at der vil blive taget fat med en Energi, som er ganske ukendt for russiske Forhold, men som vi, der have levet og fulgt med i en hel Del Aar, véd har gjort sig gældende i andre Nationer, saa at Fremskridtet i Ruslands Landbrug vil blive meget hurtigere, end nogen har tænkt eller anet. Derfor er det min Overbevisning, at vi ville komme til at føle noget lignende ved Ruslands Overproduktion, som vi for nogle Aar siden fik at føle fra Amerika, og som den Gang bragte mange af os Landmænd langt ned,

idet Jordværdien sank overordentlig. Jeg mener netop, at med den Erfaring, vi ældre have m. H. t. Amerika, skulle vi se anderledes paa Fremtiden og ikke være sangvinske, naar der er Tale om Rusland. Man blev den Gang varet, men alle tav og tænkte, at det gik nok. Jeg kan ikke tænke mig andet, end at vort Blik paa Rusland i den Retning og vort Ønke m. H. t. Udviklingen maa være det, at vi, som ere komne saa meget længere frem, skulle kunne være et Centrum for alle de Produkter, som kunne føres derover, saa vi derigennem kunne tjene saa godt, at vi som det lille Land kunne have nok at bestille med at forædle og forsyne dem med alle de Ting, de skulle bruge, for at bringe noget ud af det store Landbrug. Saa meget mere mener jeg netop, som jeg begyndte med at sige, at det har den aller største Interesse og er nødvendigt for os, at vi ere à jour med Forholdene i Rusland, idet vist intet Land er mere vanskeligt at komme ind i for fremmede og private end netop Rusland. Det synes jo, som om Rusland maa være et Land, hvor en hel Del af vort Landbrugs Ungdom maa kunne søge til, og at der paa kort Tid maa kunne erhverves Formuer, hvad der ikke synes at være saa let her i Landet. Jeg kan derfor ikke andet end bede det høje Præsidium om ikke at undlade at have Opmærksomheden henvendt paa, at vi fremdeles, saa snart som det er muligt, gennem Regeringen kunne faa den Støtte, der skal til, for at vi kunne blive ved at være à jour med, hvad der foregaar, og faa den bedst mulige Underretning om det, og saa at de Private, naar de, som jeg haaber, i en ikke fjærn Fremtid atter tage fat derovre, kunne blive støttede af den eller de Mænd, som blive valgte dertil. Ligesom Justitsraaden udtalte, at andre Lande have deres Udkigsposter derovre og have etableret Hollænderier, Centrere for Heste og Kreaturer, saaledes har det været min Tanke i flere Aar — og jeg har talt med flere Landmænd og ogsaa med Justitsraaden derom — at det absolut er den eneste Maade at faa vort Kvæg afsat til Rusland paa, at vi etablere et dansk Hollænderi derovre, faa overdraget en Gaard, hvor man ikke indlader sig paa at eksperimentere med Agerbrug, men blot sørger for at have de Ting, man skal bruge

til at fodre med, saa man kan lade Kørerne staa derovre, malke dem og lade Russerne se det. Lad os blot komme til at konkurrere med de andre Lande i Rusland; have vi det bedste, ville vi vinde og faa en stor Indtægt deraf; er det ikke godt nok, hvad vi have, bliver det vor Sag at gøre det bedre eller at give fortabt.

Justitsraad Friis: Jeg vil opponere en Smule mod et Par af Forpagter Abels Udtalelser. Han begyndte med at sige, at naar de først vare komne ind under ordnede Forhold i Rusland o. s. v. — — — ja, men det vil vare meget længe. Lad os blot sammenligne Forholdene dér med vore egne Forhold. Vi fik Landboreformerne i 1788 i et lille Land, hvor Befolkningen var tæt, saa personlig Indflydelse forholdsvis let kunde gøre sig gældende. Men hvor længe varede det ikke, inden vort Landbrug naaede til Vejrs? Det er dog først omkring Midten af det forrige Aarhundrede eller op imod 1860erne, at vi kunde sige, at vi begyndte at komme lidt med. (Afbrydelse: Det var senere endnu.) Men have vi her i Landet brugt 60—70—80 Aar for at komme frem, hvor længe vil det saa ikke vare i et Land som Rusland, hvor Befolkningen mange Steder staar paa et saa lavt Standpunkt. Jeg tror, der vil gaa mange, mange Tider, inden vi behøve at nære nogen som helst Frygt for Konkurrence fra den Kant. Der var et andet Spørgsmaal, som Forpagter Abel berørte, det var, at de unge Danske skulde over og tjene Formuer i Rusland. Det tror jeg ikke, de skulle tænke paa, i det mindste ikke foreløbig. Jeg har faaet en Masse Forespørgsler fra unge Landmænd, som gerne vilde til Rusland og have Stillinger der; men de have i Reglen haft uhyre vrang Forestillinger om Forholdene, idet de tro, at de direkte kunne overføre danske Landbrugsforhold paa Rusland. Man tror, at man uden videre kan komme og overtage Ledelsen af et Gods; mindre kan ikke gøre det, de fleste ville ikke nøjes med en beskeden Forvalterplads; de ville være Godsinspektører. Men spørger man dem saa, om de kunne Russisk, saa viser det sig altid, at det kunne de ikke; men de mene, at de kunne klare sig med en Smule Tysk. Jeg spørger dem gerne, hvordan de tro, at en russisk Forvalter vilde klare sig

her som Inspektør paa et dansk Gods, uden at kunne et Ord Dansk. Kunne de ikke Russisk i Forvejen, maa de helst søge at blive anbragte som Elever, paa Gaarde, hvor der er Danske, og hvor de kunne lære Forholdene og Sproget at kende, og saa senere søge ud til andre Pladser. Mange ere komne derover med store Forventninger; men i den Retning har Rusland for deres Vedkommende vist sig at være Skuffelsernes Land.

Forpagter Abel: M. H. t. Konkurrencespørgsmaalet synes jeg, at jeg maa faa Ret i, at der er en ganske forbavsende Forskel, naar vi tale om Udsigterne for Ruslands Udvikling nu, og naar vi se hen til Danmarks Udsigter for 100 Aar siden; thi i Danmark skulde man jo den Gang prøve sig frem, men i Rusland kunne de nu lige tage Danmark til Forbillede baade i Retning af Udstykning og Landbrugets Udvikling paa alle Omraader. Det maa være, synes jeg, en saa stor Forskel, at det fører Tiden frem næsten et helt Aarhundrede. Naar Justitsraaden endvidere mener, at Russerne ville vedblive at være Russere, og at al Ting derfor skulde blive ved at være ved det gamle, kan jeg ikke tro andet, end at de Forhold, som nu ville komme — hvis der i det hele bliver ordnede Forhold — maa blive af den Beskaffenhed, at Nationen i det hele maa rejse sig og vise, at den vil noget. Men saa vil der ske Fremskridt, som blive ganske overordentlige, og som man maaske ikke har set Mage til før. Derfor mener jeg, at selv om de danske Landmænd hidtil ikke have haft særligt Held med sig derovre — hvad der vel for en Del kan ligge i, at mange af dem, der rejse ud, ikke lægge den Energi i deres Gerning, som de skulle — saa vil det dog blive anderledes, naar de herefter komme derover; thi saa formoder jeg, at man i Rusland vil have Blik for, at Danmark skal være et Forbillede for dem; og saa ville de ogsaa tage Hensyn til de unge danske Landmænd og tage bedre imod dem, for at de kunne blive et Eksempel for de russiske Landmænd.

Kammerherre Sehested: Hvis ingen yderligere ønsker at udtale sig, vil jeg rette en Tak til Justitsraaden for de interessante Meddelelser, han har været saa god at give os i Aften.